

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
в НТУ «Дніпровська політехніка»

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Михайлюти Вадима Вікторовича, виконаної на тему
«Публічне управління сферою охорони здоров'я на засадах доказової практики:
організаційно-правові аспекти» та поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження

Зміни в соціально-економічному середовищі, реформування медичної галузі, цифровізація управлінських процесів, кадрове забезпечення та забезпечення фінансової стійкості медичних закладів вимагають ефективних управлінських рішень на державному та місцевому рівнях управління. Тож актуальність дослідження шляхів удосконалення публічного управління та адміністрування сфери охорони здоров'я в сучасних умовах є беззаперечною, зважаючи на виклики, які постають перед системами охорони здоров'я в усьому світі. Повною мірою означений вище перелік проблем публічноуправлінського змісту стосується також і вітчизняної системи публічного управління в галузі охорони здоров'я, яка функціонує вже понад три роки в умовах правового режиму воєнного стану.

Про складність організації та реалізації управлінських процесів у сфері охорони здоров'я в умовах війни говорять такі факти: за часи повномасштабної збройної агресії в Україні зруйновано, за даними Міністерства охорони здоров'я України, майже 2 тисячі медичних закладів, підприємств та установ, з них майже 300 зруйновані повністю. Тобто, медичні підприємства України, як об'єкти критичної інфраструктури, постійно виступають цілями для ворожих атак, що значно ускладнює управлінський процес у цій соціально-орієнтованій галузі.

В таких умовах сформувалась велика суспільна потреба щодо удосконалення механізмів управління закладами медичної сфери в умовах невизначеності та в умовах військової кризи. Тому дисертаційна робота Михайлюти В.В., яка присвячена ґрунтовному аналізу зазначених проблем та пошуку шляхів їх розв'язання на основі практико-орієнтованого підходу з опорою на організаційні та правові механізми управління, на наш погляд, відзначається своєчасністю та актуальністю. Автор висвітлює концептуальні засади, науково-методичні підходи та практичні механізми вдосконалення управління у сфері охорони здоров'я, що є надзвичайно важливим як для наукової спільноти, так і для практиків, які приймають управлінські рішення у сфері охорони здоров'я, розробляють та реалізують засади державної політики України у сфері охорони здоров'я у період дії правового режиму воєнного стану та у період післявоєнної розбудови національної моделі охорони здоров'я.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконано відповідно до основних завдань чинного закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», а саме відповідно до змісту ст. 3 п. 2, яким визначено пріоритетним напрямом розвитку науки і техніки на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні напрям фундаментальних наукових досліджень з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави. Дисертаційна робота має безпосередній зв'язок з планами науково-дослідних робіт Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»: автор брав участь як виконавець НДР кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління за темою «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні», номер державної реєстрації 0122U002375. Особистий внесок: наукове

обґрунтування організаційно-правових підходів щодо імплементації проєвропейських принципів публічного адміністрування сфери охорони здоров'я на територіально-об'єктовому рівні в рамках моделі доказової практики щодо функціонування та розвитку медичних некомерційних підприємств в умовах невизначеності, криз та війни з метою надання медичних послуг зі збереження життя та зміцнення здоров'я жителів територіальної громади. Це свідчить про високий рівень наукової інтегрованості дисертації у загальний контекст розвитку в Україні науки публічного управління та адміністрування.

Наукова новизна

Дисертаційне дослідження Михайлюти В.В. є вагомим внеском у розвиток теорії та практики публічного управління та адміністрування, про що свідчить наступне:

Вперше розроблено та обґрунтовано комплексну структурно-функціональну модель, яка об'єднує організаційні та правові аспекти з метою імплементації науково-обґрунтованих зарубіжних та вітчизняних практик у сфері управління охороною здоров'я. Основою цієї комплексної структурно-функціональної моделі виступає взаємодія між структурами управління, правовими механізмами та практикою, орієнтованою на докази (EBP -Evidence-Based Practice), що створює універсальний характер її застосування на основі адаптованості та інтегрованості до публічноуправлінського функціоналу на різних рівнях діяльності установ, закладів та підприємств сфери охорони здоров'я в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Дістали подальшого удосконалення у сфері публічного управління та адміністрування системою охорони здоров'я:

– категоріальний апарат завдяки упровадження нового поняття «доказова практика публічного управління у сфері охорони здоров'я» (EBP - Evidence-Based Practice), яке окреслює сутність публічноуправлінської діяльності, яка здійснюється у медичній галузі в умовах надзвичайних ситуацій

чи суспільної кризи (війна, пандемія тощо) за відсутності чітких галузевих регламентів національного рівня, а організаційний механізм управління реалізується, переважно, на мікрорівні (Low-Line Management). У функціональному аспекті контент поняття «доказова практика публічного управління у сфері охорони здоров'я» передбачає розробку та реалізацію органами місцевого самоврядування місцевих програм у сфері охорони здоров'я та участь суб'єкта управління в проєктах міжнародної технічної допомоги;

– система моніторингу та оцінювання (кількісне визначення) спроможності медичного підприємства до запровадження EBP-підходу на основі визначення для кожного параметра доказової практики обґрунтованого критерію готовності по 5-ти бальній шкалі оцінювання. Кількісна оцінка менше 3-х балів характеризує управлінську діяльність медичного підприємства в рамках EBP-підходу як традиційну, а не інноваційну модель публічного управління медичною сферою;

– методологічні підходи щодо застосування інноваційних стратегій інтеграції міждисциплінарної співпраці в системи управління охороною здоров'я для посилення впровадження практик, що ґрунтуються на фактичних даних (мультидисциплінарні команди; використання цифрових платформ для співпраці; інноваційні моделі управління; інтеграція соціальних і медичних послуг; технологічно підсилена телемедицина; використання штучного інтелекту для підтримки співпраці; принципи соціально-орієнтованої колаборації; використання новітніх технологій і баз даних для ухвалення управлінських рішень).

Набув подальшого розвитку організаційний механізм імплементації технологій науково-обґрунтованих практик в управлінні організаціями системи охорони здоров'я на основі застосування таких інструментів, як: лідерство в умовах багаторівневого управління та ефективний розподіл ресурсів у сфері охорони здоров'я.

Також науковим результатом дослідження є розвиток правових аспектів у сфері публічного управління охороною здоров'я в контексті практико-орієнтовних підходів за напрямками законодавчої регламентації, державно-виконавчого впливу та профільного-проектного нормозабезпечення.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень дисертації

Дисертація ґрунтується на достатньо широкій дисертаційній, монографічній, науково-емпіричній та науково-інформаційній базі (список використаних джерел налічує 260 найменувань (з них 30 – іншомовних). Дисертаційна робота має достатню кількість фактологічного матеріалу, який був творчо опрацьований автором в рамках публічноуправлінської діяльності на керівних посадах у сфері охорони здоров'я (локальний та регіональний рівень управління). Все вище зазначене забезпечує високу достовірність отриманих наукових результатів та наукових висновків. Використані здобувачем наукові методи дослідження є надійними, а результати підтверджені статистичними розрахунками, аналітичними узагальненнями у відповідних розділах дисертації та належним рівнем візуалізації дисертаційної роботи (16 таблиць, 19 рисунків).

Апробація результатів дослідження

Основні положення дисертації були представлені на семи міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях упродовж 2022-2024 рр., що свідчить про їхню актуальність та наукову значущість.

Повнота опублікування результатів дослідження

За темою дисертації здобувач має достатню кількість опублікованих наукових праць: 4 статті у фахових виданнях України за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», 2 статті як окремі розділи вітчизняних та зарубіжних колективних монографій. Результати дисертаційного дослідження, проведеного Михайлютою В.В., успішно

пройшли апробацію на 7 науково-практичних конференціях, семінарах та форумах. Вважаємо, що це дозволило автору повною мірою розкрити наукові здобутки свого дослідження та широко ознайомити наукову громадськість з його основними результатами. Усі наукові результати, які викладено у дисертаційній роботі, отримано автором самостійно.

У вищезазначених наукових публікаціях автором дотримано вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тематиці дисертації та апробації основних положень.

Єдність змісту, мова та стиль викладення

Текст дисертації Михайлюти В.В. є логічно структурованим. Робота написана державною мовою із дотриманням академічного стилю. Матеріал дисертаційного дослідження подано послідовно та доступно.

Академічна доброчесність

Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності. Перевірка тексту дисертаційного дослідження, яка була здійснена за допомогою спеціальної академічної програми StrikePlagiarism.com, рекомендованого МОН України для закладів вищої освіти, не виявила в тексті роботи академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації даних.

Дискусійні положення та рекомендації

Позитивно в цілому оцінюючи отримані здобувачем наукові результати, слід відзначити певні зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи:

1. У п 1.1. під час аналізу та систематизації основних теорій, понять та категорій публічного управління сферою охорони здоров'я як об'єкту наукових

досліджень подано авторське визначення сутності категорії «доказова практика публічного управління у сфері охорони здоров'я» (с. 46). Автор вказує на його відмінність від поняття «доказова медицина», посилаючись тільки галузевий наказ МОЗ України та АМН України від 19.02.2009 р. № 102/18. На наш погляд, доречним було б провести виокремлення специфічних ознак саме доказової практики з позицій публічноуправлінської діяльності, як-то суб'єкт-об'єктні відносини, прийняття управлінських рішень, принципи, інструменти управління, лідерство тощо. І бажано було б представити це з додатковим табличним супроводом. Це додало б більш завершеного вигляду запропонованому трактуванню категорії «доказова практика публічного управління у сфері охорони здоров'я».

2. У процесі узагальнення світових практик розвитку публічного управління сферою охорони здоров'я в контексті Глобальної стратегії охорони здоров'я ЄС до 2030 року, яка визначає пріоритетні напрямки дій для формування глобального здоров'я в рамках розбудови концепту нової європейської спільності охорони здоров'я (п.1.3), автор виокремлює такі аспекти публічноуправлінської діяльності: організаційний, правовий, функціонально-галузевий аспект та управлінсько-технологічний. На нашу думку, варто було б тут визначити ще й євроінтеграційний та безпековий аспекти, які фокусують у собі ідеологію стратегічного курсу розвитку української держави не тільки у період дії правового режиму воєнного стану, але й визначають основні напрямки розвитку медичної галузі у повоєнний період та виступають складниками резильєнтності медичних підприємств.

3. У п.2.2. актуалізуючи організаційні аспекти висхідної динаміки обсягів надання спеціалізованої медичної допомоги за фінансово-пакетним підходом відшкодування (с. 113), автор вказує на збільшення обсягів гарантованих державою медичних послуг за останні 4 роки на прикладі діяльності окремого медичного підприємства з 9 пакетів до 21 (зростання більш, ніж у 2 рази). При цьому не визначена бажана (еталонна) кількість цих пакетів для порівняння,

тобто, доцільно було б зазначити, який саме має бути необхідний мінімум державного контрахтування послуг для певного типу медичних підприємств.

4. У розділі 3 дисертаційної роботи автор зазначає, що для удосконалення організаційних аспектів публічного управління у сфері охорони здоров'я важливим є використання набору принципів, які контекстуально забезпечують супровід прийняття рішень на основі фактичних даних, серед яких зазначено такі: принципи колаборації; використання новітніх технологій і баз даних для ухвалення управлінських рішень; робота мультидисциплінарних команд; використання цифрових платформ для співпраці; інноваційні моделі управління; інтеграція соціальних і медичних послуг; технологічно підсилена телемедицина; використання штучного інтелекту для підтримки співпраці тощо). Однак необхідно було б також приділити увагу такому чутливому питанню як принцип соціальної інклюзії у розбудові системи надання медичних послуг, сутність практичної реалізації якого охоплює не тільки осіб з обмеженими можливостями, а поширюється на всі категорії набувачів медичних послуг.

Разом з тим, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не зменшують загальної високої оцінки теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості та достовірності отриманих результатів дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації вимогам нормативних документів

Дисертація оформлена відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) та відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, за формою та змістом відповідає вимогам викладеним у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення

разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Загальний висновок

Дисертація, що виконана на тему «Публічне управління сферою охорони здоров'я на засадах доказової практики: організаційно-правові аспекти», є завершеною науково-кваліфікаційною роботою, яка містить нові науково обґрунтовані положення та має значну теоретичну й практичну цінність в галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування. Робота повністю відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Підсумовуючи викладене, вважаю, що Вадим Вікторович Михайлюта заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD).

Офіційний опонент:

доктор фармацевтичних наук,
професор, заслужений діяч науки і
техніки України,
професор кафедри
менеджменту, маркетингу та забезпечення
якості у фармації Національного
фармацевтичного університету

О.В. Посилкіна